

Для вищих організацій (суб'єктів управління) при формуванні зведених показників на основі індивідуальної звітності доцільним буде порівняльний аналіз за варіантами: внутрішнього аналізу, якщо порівнюються конкретні показники між підпорядкованими бюджетними установами одного профілю; міжгалузевого аналізу, коли інтегровані показники одного відомства (розпорядника коштів бюджету) порівнюються із загальними середніми значеннями, або протиставляються до аналогічних показників іншого відомства (розпорядниками коштів бюджету).

Для прийняття управлінських рішень важливо встановити причинно-наслідкову залежність між результатами функціонування та бюджетними процесами. Для цього застосовують метод факторного аналізу, при допомозі якого встановлюють вплив окремих факторів (чинників) на результативний показник.

Таким чином, оцінка ефективності функціонування суб'єктів державного сектору, їх результативності визначається завдяки якісному аналізу фінансової та бюджетної звітності. Використання зазначених напрямів, методів аналізу дозволить комплексно оцінити фінансово-економічний стан бюджетних установ та виявити найкращі варіанти їх функціонування і розвитку.

Список використаних джерел: 1. Желюк Л. Аналіз організаційно-методичного забезпечення формування звітності бюджетних установ / Л. Желюк // Економічний аналіз. – 2008. – Вип. 2(18). – С. 338–345. 2. Кемарська Л. Г. Особливості аналізу фінансової звітності суб'єктів державного сектору / Л. Г. Кемарська // Економіка і суспільство. – 2017. – № 8. – С. 768-774. 3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2009 року № 1541. Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11>.

УДК 657:336.5.02

О. О. Андросенко, канд. екон. наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

К. Ю. Зубаха, магістр

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Ключові слова: організація економічного аналізу, фактори економічного аналізу, організаційна структура, диверсифікація ринків, автоматизація виробничих процесів.

Організація аналітичного процесу на промислових підприємствах має базуватися на сучасних методиках з дотриманням наукових підходів та використанням системи прийомів і способів розрахунків економічних показників.

Погоджуємось з думкою Р. Шурпенкової: «Успішне проведення аналізу значною мірою залежить від його організації, що покликана налагодити, впорядкувати, привести в системну норму інформаційно-методологічне забезпечення. Адже організація економічного аналізу – це система методів і засобів, які забезпечують оптимальне її функціонування та подальший розвиток» [1, с. 38].

Дослідження наукової літератури з питань економічного аналізу свідчить, що серед авторів відсутня єдина позиція щодо підходів до визначення поняття «організація економічного аналізу», а це призводить до різного його тлумачення.

Проаналізувавши основні аспекти змісту поняття «організація економічного аналізу», що виділені різними авторами, звертаємо увагу на те, що спільними ознаками трактування та складовими цього терміна є система заходів з упорядкування та вдосконалення процесу проведення аналізу на підприємстві.

Так, Г. Купалова вважає, що «організація економічного аналізу – це система заходів із забезпечення ефективності, організованості, плановірності, обдуманого упорядкування дослідження об'єкта, а також дотримання внутрішньої дисципліни» [2, с. 101].

Г. Андреева та В. Андреева стверджують, що «під організацією економічного аналізу на підприємстві слід розуміти цілеспрямоване упорядкування й удосконалення методики і техніки аналізу, процесів збору первинної аналітичної інформації, її обробки, узагальнення і отримання відомостей, необхідних для управління підприємством» [3, с. 11].

Ю. Семениченко пропонує під «організацією економічного аналізу розуміти систему заходів, що забезпечують його оптимальну реалізацію: сюди входять організація праці працівників, які створюють аналітичне забезпечення, інформаційне забезпечення, етапи проведення аналізу, автоматизацію аналітичної роботи» [4, с. 168].

Враховуючи вищезазначені підходи, під терміном «організація економічного аналізу» надалі розумітимемо діяльність, що спрямована на впорядкування, координацію та створення чіткої структури здійснення аналітичних процедур на підприємстві, формування правил та норм ефективної їх реалізації.

При визначенні складових елементів організації економічного аналізу витрат на підприємствах кондитерської промисловості слід виокремити галузеві фактори, що впливають на організацію аналізу на цих підприємствах загалом, а саме: зовнішні і внутрішні. Серед зовнішніх факторів науковцями виділено диверсифікацію ринків збуту. Зі зростанням вимог споживачів щодо різноманітності кондитерських виробів та приходом на український ринок міжнародних компаній, як зазначає О. Вітовський, вітчизняні виробники почали розширювати асортимент своєї продукції. Диверсифікація діяльності підприємств кондитерської галузі в сучасних умовах проявляється у диверсифікації продуктового портфеля та диверсифікації ринків збуту [5].

Вітчизняний ринок кондитерських виробів характеризується високим рівнем конкуренції і ступенем насиченості, що пов'язано з наявністю на ринку великих підприємств – виробників кондитерської продукції. У зв'язку з цим організація економічного аналізу на підприємстві повинна забезпечити надання оперативної та релевантної інформації в розрізі диференційованих запитів управлінського персоналу.

Зазначений ринок умовно поділяється на три основні сегменти: борошняні кондитерські вироби (найбільша частина ринку), шоколадні, які містять какао, та цукристі без какао (карамель та ін.). Крім того, на ринку присутні великі та дрібні підприємства – виробники кондитерської промисловості, що також впливає на організаційну структуру системи економічного аналізу.

Внутрішні фактори зумовлюють організацію економічного аналізу безпосередньо на підприємстві з урахуванням особливостей його функціонування. Широка номенклатура кондитерської продукції та диверсифікація продуктового портфеля зумовлюють потребу в налагодженні та чіткій координації дій аналітиків, формування чітких напрямів аналітичного дослідження асортименту та ритмічності виробництва кондитерської продукції.

Вибір форми організації та типу організаційної структури аналітичного підрозділу безпосередньо залежить від розгалуженості організаційної структури управління підприємства. Розмір суб'єкта господарювання, безумовно, є одним із визначальних факторів, які впливають на організаційну структуру економічного аналізу, кількість її функціональних і лінійних зв'язків, диверсифікованість структурних підрозділів тощо.

Дослідження особливостей діяльності кондитерських фабрик України дозволило встановити, що неврахування вищенаведених факторів призводить до виникнення таких негативних наслідків: недостатньо кількісно та якісно параметризовані цілі функціонування системи економічного аналізу на підприємстві; відсутність раціонально побудованої системи економічного аналізу витрат виробництва продукції; неврегульованість організації та методики економічного аналізу витрат виробництва продукції.

Значна залежність підприємств кондитерської промисловості від імпортованої сировини (зокрема какао-боби імпортуються з Африки (Кот-д'Івуар, Гани, Бельгії та Індонезії)) зумовлює актуальність формування інформаційної бази та організації оперативного аналізу забезпеченості підприємства сировиною. Автоматизація виробничих процесів призводить до необхідності чіткого встановлення етапів організації аналізу результатів діяльності цих суб'єктів господарювання.

Отже, аналіз наукової літератури дав змогу дослідити підходи науковців щодо трактування сутності організації економічного аналізу та виокремити галузеві фактори, що впливають на організацію економічного аналізу підприємства загалом.

Специфічні особливості розвитку кондитерської галузі (розгалуженість організаційної структури, автоматизація бізнес-процесів підприємства, чітка структуризація ринку, широка номенклатура кондитерської продукції, сезонність споживання кондитерських виробів, висока матеріаломісткість продукції, чутливість до валютних ризиків) та спрямованість управлінських завдань на мінімізацію витрат виробництва зумовлюють необхідність чіткої ідентифікації етапів організації економічного аналізу витрат на виробництво кондитерської продукції.

Список використаних джерел: 1. Шурпенкова Р. К. Організація економічного аналізу на підприємстві / Р. К. Шурпенкова // Вісник НБУ. – 2009. – № 6. – С. 38–45. 2. Купалова Г. І. Теорія економічного аналізу : [навч. посіб.] / Г. І. Купалова. – К. : Знання, 2008. – 639 с. 3. Андреева Г. І. Організація і методика економічного аналізу : [навчальний посібник] / Г. І. Андреева, В. А. Андреева. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 353 с. 4. Семениченко Ю. К. Методологія комплексного фінансово-економічного аналізу діяльності банку / Ю. К. Семениченко // Вчені записки : зб. наук. праць. / Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана ; [ред. кол. : А. Ф. Павленко (відп. ред.) та ін.]. – К. : КНЕУ, 2010. – Вип. 12. – С. 166–173. 5. Вітковський О. С. Диверсифікація діяльності як фактор забезпечення конкурентоспроможності підприємств кондитерської галузі / О. С. Вітковський // Теоретичні та прикладні питання економіки : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; [редкол. : А. В. Шегда (відп. ред.) та ін.]. – К. : Київ. ун-т, 2010. – Вип. 23. – С. 208–213.

УДК 658: 519.816

К. В. Гнедіна, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Я. М. Ірха, магістрант

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

МЕТОД АНАЛІЗУ ІЄРАРХІЙ ПРИ ПРИЙНЯТТІ СТРАТЕГІЧНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ: ПЕРЕВАГИ ЗАСТОСУВАННЯ

*Метод аналізу ієрархій об'єднує почуття та інтуїцію
із логікою у структурований підхід до прийняття рішень.*

Томас Сааті [1]

Ключові слова: управлінське рішення, альтернатива, метод аналізу ієрархій.

Процес прийняття стратегічного управлінського рішення передбачає вибір певної альтернативи із великої кількості можливих варіантів вибору. Для здійснення вибору та прийняття раціонального рішення особа, яка його приймає, має оцінити кожну з альтернатив. При цьому постає питання вибору методів аналізу та оцінювання альтернативних рішень. Враховуючи необхідність комплексного оцінювання можливих варіантів рішення, доцільним є застосування багатокритеріального підходу до оцінювання альтернатив. Одним із найбільш поширених та застосовуваних на практиці підходів до оцінювання альтернатив є метод аналізу ієрархій (Analytic Hierarchy Process), розробником якого є американський математик Томас Сааті.

Сутність методу аналізу ієрархій (МАІ) та порядок його застосування при прийнятті управлінських рішень висвітлені у низці наукових робіт автора метода Т. Сааті. Зарубіжні вчені присвятили велику кількість наукових праць розкриттю можливостей використання МАІ при прийнятті управлінських рішень. Серед них: Л. Варгас, А. Арбел, Дж. Дайер, П. Харкер, Ч. Ченг, В. Белтон та інші. Достатня увага приділена МАІ і у роботах вітчизняних науковців, таких як: А. В. Серіков, Н. І. Недашківська, Н. Д. Панкратова, О. К. Жигаревич, В. П. Новосад, В. І. Хомяков та інші. Незважаючи на потужний науковий доробок з питань використання МАІ та наявності великої кількості досліджень, які проведені із застосуванням даного методу, потребують подальших досліджень процедури методу аналізу ієрархій для обґрунтування стратегічних управлінських рішень на вітчизняних підприємствах у сучасних умовах господарювання.